

Religionskunskap

Delprov B

Årskurs

9

Elevens namn och klass/grupp

Viktig information till dig som ska göra provet

På en del uppgifter i provet ska du visa att du kan resonera kring en fråga. Dina svar ska vara så tydliga att någon annan kan läsa och förstå vad du menar. Dessa uppgifter ger ofta flera belägg (poäng). Därför är det viktigt att du skriver så utförligt som möjligt på uppgifterna. Det finns inga ”minuspoäng” i detta prov. Är du osäker på vad du ska skriva, är det alltså bättre att du skriver lite än ingenting alls. Läraren kommer att bedöma hur väl ditt resonemang fungerar och om du visat att du har relevanta kunskaper.

Läs uppgifterna noggrant!

Uppgifterna är blandade, det är inte så att de svåraste kommer sist. Du får information om vilken nivå du kan nå vid varje uppgift med hjälp av ett rutsystem.

Uppgiften kan ge
belägg för E-nivå

Uppgiften kan ge
belägg för C-nivå

Uppgiften kan ge
belägg för A-nivå

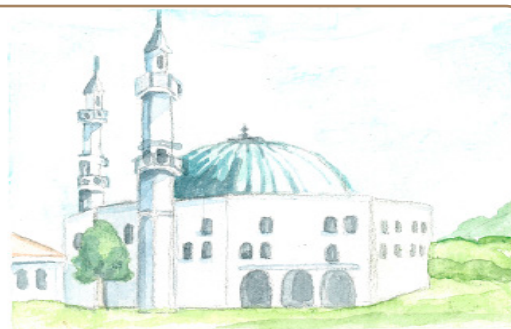
Behöver du mer plats att skriva på än vad det finns i häftet går det bra att skriva på lösblad. Tänk på att skriva ditt namn och klass/grupp.

Uppgift 17

Nedan kan du läsa ett antal påståenden om islam. Markera med ett kryss i rutorna om påståendena är rätt eller fel.

		Rätt	Fel
A	Alla muslimska kvinnor bär slöja.		
B	Muhammed delade upp världens muslimer i två grupper: sunni och shia.		
C	Jerusalem är en viktig helig plats för muslimer.		
D	Om du idag är rik och framgångsrik tyder det enligt islam på att du levt gudfruktigt ¹ i ditt tidigare liv.		
E	Sharia är en religiös lag.		
F	Muslimer tror att inget som står i Bibeln stämmer.		
G	Alla muslimer måste fasta.		
H	Islam är en monoteistisk religion.		
I	Muslimer fastar i första hand för att tänka på fattiga människor.		
J	En troende muslim bör vallfärda till Mecka någon gång i livet.		
K	För att vara ren inför Gud tvättar muslimer ansikte, händer och fötter innan de ska be.		
L	Alla muslimer ber fem gånger om dagen.		

¹ Gudfruktig : Leva enligt Guds vilja och vara en god människa

Illustration: Margaretha Häggström

☒ ☒ ☒

Förklara även vad det finns för **likheter** mellan dessa **orsaker**.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

A large rectangular area with a brown border and rounded corners, containing 25 horizontal lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across the width of the area.

Uppgift 19

Läs texten i rutan nedan.

Det finns flera **faktafel** om hinduism i texten. Leta reda på **två** av felen.

(OBS! Skriv bara ner två av felen)

Faktafel 1: _____

Faktafel 2: _____

RANI - HINDU

Mitt namn är Rani. Jag är en 17-årig hindu som bor i Bombay, en av världens största städer. Min mamma och jag brukar varje morgon samlas framför ett altare med ett litet krucifix där vi offrar frukt och tänder rökelse. Därefter brukar vi läsa tillsammans ur Tora. För mig som hindu är det viktigt att vara rädd om allt liv. Det är en av orsakerna till att jag är vegetarian. Jag tycker att elefanten är det viktigaste djuret i min religion. Min dröm är att någon gång i livet åka till den gamla staden Varanasi där den heliga floden Ganges flyter fram. Jag skulle gärna också vallfärda till Mecka. Den högtid jag gillar mest är Holifesten som firas till minne av jungfru Marias födelse.

Illustration: Margaretha Häggström

Uppgift 20

Under en lektion innan själva provtillfället fick ni läsa två olika texter (kallade källa 1 och källa 2) om Plymouthbröderna. I detta häfte hittar du längst bak en tredje text som vi kallar källa 3. Läs de tre texterna och gör därefter uppgifterna nedan.

Hur skiljer sig **beskrivningen av** Plymouthbrödernas syn på **utbildning** i de **olika källorna**? Använd dig av konkreta exempel från de olika texterna.

Plymouth Brethren Chapel, Broadbridge Heath, England

A large rectangular area with a brown border and rounded corners, containing 25 horizontal lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across the width of the area.

☒ ☒ ☒

Motivera varför du väljer **den** *eller* **de** källor som du gör. Är någon källa mer **trovärdig** än någon annan? **Resonera**.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

A large rectangular area with a brown border and rounded corners, containing 25 horizontal lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across the width of the area.

Uppgift 22

Läs igenom nedanstående matris och studera hur Olof och Annika svarat på ja- och nej-frågorna. Lös därefter uppgifterna.

	Olof		Annika	
	Ja	Nej	Ja	Nej
Bär du huvudbonad ² om du besöker din religions heliga byggnad?		X		X
Tror du på reinkarnation?		X	X	
Finns det munkar och nunnor i din religion?	X		X	
Är tron på Guds förlåtelse viktig/central i din religion?	X			X
Ber man i din religion?	X		X	
Finns tron på att Gud/gudar har skapat världen?	X			X
Är följande regel viktig i din religion: Du får inte döda några levande varelser?		X	X	
Finns det någon regel i din religion om att man inte får dricka alkohol?		X	X	
Finns det en tanke i din religion om att släcka livstörsten(begäret efter materiella ting)?		X	X	
Har din religion någon profet/profeter?	X			X
Är det vanligt i din religion att man ger pengar till fattiga människor?	X		X	

Vilken religion tillhör Olof?

Vilken religion tillhör Annika?

² Huvudbonad: Något man har på sig på huvudet, till exempel mössa eller keps.

Uppgift 23

a) Döpet, konfirmationen och nattvarden är exempel på sakrament, heliga handlingar, inom kristendomen. **Beskriv** hur det går till när de **kristna firar nattvard**. ☒ ☐ ☐

Illustration: Margaretha Häggström

b) **Förklara varför** man utför dessa heliga handlingar (dop, konfirmation och nattvard) inom kristendomen. Vad är **gemensamt** i varför man utför dessa handlingar? ☐ ☒ ☒

A large rectangular area with a brown border and rounded corners, containing 25 horizontal lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across the width of the area.

Uppgift 24

Etik behandlar frågor om vad som är rätt och fel, gott och ont. När man diskuterar och resonerar om etiska frågor använder man ibland vissa redskap. Dessa redskap brukar kallas för "etiska modeller". Här nedan kommer en kort beskrivning av tre etiska modeller, 1 – 3.

Para ihop de beskrivningar och de etiska modeller som hör ihop.

Beskrivning av etisk modell

A. När man väljer mellan två olika handlingar ska man välja den handling som får de bästa följderna, även om den handlingen inte verkar vara helt god.

B. En handling anses vara rätt därför att den följer en moralisk regel.

C. Om man utför en handling för att man vill väl, är det en god handling, även om resultatet inte blev som man hade hoppats. Om syftet är gott är handlingen god.

Namn på etisk modell

1. Sinnelagsetik
(kallas även avsiktsetik)

2. Konsekvensetik
(kallas även effektetik eller resultatetik)

3. Pliktetik
(kallas även regeletik)

Para ihop rätt bokstav med rätt siffra.

Beskrivning av etisk modell	Namn på etisk modell (siffra)
A	
B	
C	

Uppgift 25

Läs texten nedan som tar upp en etisk fråga. Lös sedan uppgiften längre ner på sidan.

Illustration: Margaretha Häggström

Dödsstraff - rätt eller orätt?

1910 skedde den sista avrättningen i Sverige. Johan Alfred Ander som dömts för ett brutalt rånmord avrättades en tidig morgon i november på Långholmen i Stockholm. I Sverige, liksom i de flesta andra länder i världen, är nu dödsstraffet sedan länge avskaffat. Dock finns det än idag kvar i flera länder, bland annat Kina och USA.

I tidningar och på nätet kan man nästan dagligen läsa om hemska brott. Det kan till exempel handla om massmord eller grova sexualbrott. I dessa sammanhang brukar ibland frågan om dödsstraff dyka upp. Vissa menar att dödsstraffet borde införas igen i Sverige, medan andra menar att det är fel väg att gå.

Resonera och **argumentera** kring om det är rätt eller fel med dödsstraff.

Du ska använda de **etiska modellerna** från föregående uppgift när du **resonerar**.

Tänk på att en och samma modell kan användas för att argumentera både **för** och **emot** dödsstraff.

Om du vill så kan du inleda din text med någon av nedanstående meningar:

- Om dödsstraff är rätt eller fel kan man diskutera. En konsekvensetiker menar troligen att...
- En pliktetiker skulle antagligen säga att...
- Jag tror att en sinneslagsetiker förmodligen skulle...

A large rectangular area with a brown border and rounded corners, containing 25 horizontal lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across the width of the area.

A large rectangular area with a brown border and rounded corners, containing 25 horizontal lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across the width of the area.

Plymouthbröderna - källa 3

Följande text är en sammanställning av utdrag från föreningen FRI:s hemsida*. FRI -Föreningen Rädda Individen – är en stödförening för människor som har vänner eller släktingar som hamnat i negativa och nedbrytande religiösa rörelser. Föreningen ger även stöd åt avhoppare från dessa rörelser.

PLYMOUTHBRÖDERNA

Bröderna, som de kallar sig själva, har sitt ursprung i 1820-talets Irland. Flera grenar av rörelsen existerar. De är verksamma i hela världen och den *exklusiva* grenen sägs omfatta drygt 40 000 medlemmar.

Levnadsregler

- Medlemmar får inte bo under samma tak som orena utan måste bo i egna hus. ("Orena" är människor utanför samfundet.)
- Högre utbildning än grundskola är inte tillåten för flickor. Pojkar kan i undantagsfall få gå praktisk gymnasieutbildning.
- En kvinna får inte stå över en man. (De flesta bröderna driver egna företag.)
- Preventivmedel är förbjudna.
- Husdjur är förbjudna eftersom man inte får slösa kärlek på dem i stället för på Gud.
- Medlemmarna ska klä sig och leva enkelt. Allt överskott går till kollekten.
- Den som bryter mot reglerna blir *socialt utesluten*.
- Ett av *sektens* viktigaste mål är egna *friskolor*.

Källa: "Sekternas sekt – de exklusiva Plymouthbröderna" av avhopparen Christer Nilsson. En kvinnlig avhoppare med liknande beskrivning av reglerna intervjuas i boken "Sekter och hemliga sällskap" av Clas Svahn.

* <http://www.fri-sverige.se/sida249.htm> (2012-03-26)

Plymouthbröderna - källa 3 (fortsättning)

En avhoppares berättelse

Ann-Marie växte upp i en Plymouthförsamling utanför Värnamo. Hon fick inte klippa håret eller ha långbyxor, det var uppsatt hår och lång kjol som gällde. På 60-talet förbjöds medlemmarna att äta med och bo i samma hus som icke-medlemmar. Sekten blev mer och mer sträng efter ett besök av rörelsens ledare Big Jim Taylor.

Plymouthrörelsens Labora-skola är hon starkt kritisk till: ”Att gå i en vanlig skola är barns enda intryck av omvärlden. Försvinner den möjligheten är de utlämnade åt rörelsens åsikter. Jag har både sett och hört hur den här sekten fungerar.” Kommunens politiker och Skolverket fattar inte vidden av det här, anser Ann-Marie.

Ordlista för källa 3:

Exklusiva = Speciellt utvalda

Socialt uteslutna = Får inte ha någon kontakt med andra personer i rörelsen

Friskolor = Ej kommunal skola med särskild inriktning (ex: religiös)

Sekt = Mindre religiös grupp som avviker tydligt från de religiösa huvudlinjerna i samhället.

Namn:		Klass/Grupp:	Skola:			
Kommun:		Födelsedatum (ååmmdd):	Flicka ☐	Pojke ☐		
Förmåga	Del av kunskapskrav	Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A		
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa	1. Eleven har ... kunskaper om kristendomen och de andra världsreligionerna och visar det genom ... centrala tankegångar, urkunder och konkreta religiösa uttryck och handlingar inom religionerna.	Delprov A	Delprov A	Delprov A		
		Uppgift 3 ☐				
		Uppgift 6 ☐				
		Uppgift 7 ☐				
		Uppgift 8 ☐				
		Uppgift 9 ☐				
		☐				
		Uppgift 10 ☐				
		☐				
		Uppgift 11 ☐				
		☐				
		Delprov B			Delprov B	Delprov B
		Uppgift 17 ☐			Uppgift 17 ☐	
		Uppgift 18 ☐			Uppgift 18 ☐	Uppgift 18 ☐
	Uppgift 19 ☐					
	Uppgift 23a ☐					
		Uppgift 23 b ☐	Uppgift 23b ☐			
	2. Dessutom för eleven ... resonemang om likheter och skillnader inom och mellan några religioner och andra livsåskådningar.	Delprov A	Delprov A	Delprov A		
		Uppgift 1 ☐				
		Uppgift 2 ☐				
Uppgift 4 ☐						
Uppgift 5 ☐						
Uppgift 13 ☐						
Uppgift 14 ☐		Uppgift 14 ☐	Uppgift 14 ☐			
Uppgift 15 ☐		Uppgift 15 ☐				
Uppgift 16 ☐		Uppgift 16 ☐	Uppgift 16 ☐			
Uppgift 22 ☐		Uppgift 22 ☐				
Antal belägg för nivå E:		Antal belägg för nivå C:	Antal belägg för nivå A:			
Förmåga		Del av kunskapskrav	Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A	
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller		5. Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra ... resonemang och använda etiska begrepp och modeller ...	Delprov A	Delprov A	Delprov A	
			Uppgift 12 ☐	Uppgift 12 ☐	Uppgift 12 ☐	
			Delprov B	Delprov B	Delprov B	
			Uppgift 24 ☐			
	Uppgift 25 ☐		Uppgift 25 ☐	Uppgift 25 ☐		
		Antal belägg för nivå E:	Antal belägg för nivå C:	Antal belägg för nivå A:		
Förmåga	Del av kunskapskrav	Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A		
5. Söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet	6. Eleven kan söka information om religioner och andra livsåskådningar och använder då olika typer av källor ... samt för ... resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.	Delprov B	Delprov B	Delprov B		
		Uppgift 20 ☐	Uppgift 20 ☐			
		Uppgift 21 ☐	Uppgift 21 ☐	Uppgift 21 ☐		
		Antal belägg för nivå E:	Antal belägg för nivå C:	Antal belägg för nivå A:		
		Summa belägg för nivå E:	Summa belägg för nivå C:	Summa belägg för nivå A:		
Eleven totala antal belägg:						
Belägg för nivå E finns för förmåga 1 och 4: Ja ☐ Nej ☐		Belägg för nivå C finns för förmåga 1 och 4: Ja ☐ Nej ☐		Eleven provbetyg:		

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession